

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра мистецтва театру ляльок

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

 Інґа Чхатарашвілі-Петраш
« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАЙСТЕРНІСТЬ РОБОТИ З ЛЯЛЬКОЮ: МАСКА

(назва навчальної дисципліни)

рівень
освіти

вищої

Перший (бакалаврський)

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність

В6 Перформативні мистецтва

(цифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Режисура театру ляльок»

(назва освітньої програми)

2026

Розробники: Сільченко Тетяна доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок
Неупокоев Руслан професор, заслужений діяч мистецтв України,
професор кафедри мистецтва театру ляльок
Викладачі: Урицький Михайло, старший викладач
кафедри мистецтва театру ляльок

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Мистецтва театру ляльок, факультет театрального мистецтва
(назва кафедри, факультету / інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри (Сільченко Т. І.)
(підпис)

РПНД погоджено з гарантом освітньої професійної програми

Старшим викладачем (Урицьким М. Я.)
(підпис)

25.08.2026 № 28

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,
Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 2	2			
Семестр	IV			
Кількість кредитів - 2				
Загальний обсяг годин -60				
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	4			
	Семінарські			
	Практичні			
	22			
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
	34			
Вид підсумкового контролю	Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Майстерність роботи з лялькою: маска» призначена для студентів 2 курсів протягом IV семестру, які навчаються за спеціалізацією: «Режисура театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах та вимагає від студента набуття та засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та фахових навичок, необхідних йому для створення вистав на 3-4 курсах.

Мета та завдання навчальної дисципліни полягає у наступному:

- формування світогляду, розвитку естетичного смаку, особистих художніх вимог до себе, норм та правил роботи у колективі;
- засвоєння основних естетичних принципів театру ляльок;
- теоретичні знання про мистецтво театру ляльок, театральну ляльку, її походження, специфіку, технологічні та анатомічні особливості, художню форму та різновиди;

- розвиток пластики рук лялькаря, набуття практичних навичок з техніки традиційних систем театральної ляльки та ознайомлення з різновидами.

Очікувані результати (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗК04. Здатність застосовувати сучасні цифрові інструменти і технології, створюючи цифровий контент, захищаючи інформацію у професійній діяльності.

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.

СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів перформативного твору.

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виражальних засобів у створенні та виробництві сценічного твору.

СК07. Здатність використовувати комунікаційні та мультимедійні технології.

СК10. Здатність до командної роботи, мотивації людей рухатися до спільної мети.

СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах перформативного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму в процесі реалізації сценічного твору (проєкту).

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.

ПР22. Оперувати специфічною системою виражальних засобів мистецтва театру ляльок (пластично-зображальними, звуковими, музично-ритмічними, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, художньо-постановочними, сценарно-драматургічними) у створенні та виробництві сценічного твору.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2 курс / IV семестр:														
Тема 1. Маска.														
1.1. Маска у культурі. Історія театральної маски	2	2												
1.2. Специфічні особливості використання маски у театрі ляльок	8	2		2			4							
1.3. Тренажні вправи для створення пластичного образу	11			5			6							
1.4. Робота з маскою з різними принципами керування	15			5			10							

1.5. Етюдна робота	24			10			14							
Разом	60	4		22			34							
УСЬОГО	60	4		22			34							

4. Програма навчальної дисципліни

2 курс IV семестр

Тема 1. Маска (лекційна, практична та індивідуальна робота).

Основні поняття/ключові слова: маска, образність і метафоричність

Рекомендована література:

Основна: 1, 4, 6, 7

Додаткова: 9, 11, 14

1.1. Маска у культурі. Історія театральної маски.

Лекція №1. Естетика і традиції. Виникнення маски як культурного явища. Сутність маски. Її різновиди. Образність і метафоричність. Ритуальні маски, пов'язані із давніми культами, функціональні маски. Символізм маски. Маска у стародавній Греції. Маски Південно-Східної Азії (Китай, Японія, Індонезія). Маски у сучасному театрі ляльок.

1.2. Специфічні особливості використання маски у театрі ляльок

Лекція №2. Історія використання маски у театрі взагалі та театрі ляльок зокрема. Художні можливості маски. Специфіка її використання. Засоби виразності. Особливості пластики актора в масці. Гротескність та карнавальність маски. Венеціанська маска, класифікація. Маски комедії дель-арте. Ефект «очуження» через маску за Б. Брехтом.

1.3. Тренажні вправи для створення пластичного образу (практична робота).

Хо́да в масці. Же́сти актора в масці. Принципи поворотів у масці. Внутрішній монолог та спілкування у масці. Відтворення пластики тварин.

1.4. Робота з маскою з різними принципами керування (практична та індивідуальна робота). Тренажні вправи з маскою на обличчі актора. Тренажні вправи з маскою в руці. Взаємодія актора з маскою. Принцип «очуження» через маску.

1.5. Етюдна робота (практична робота). Індивідуальні або парні етюди на літературній основі. Виконання уривків, сцен з вистав або етюдів на літературній основі.

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Майстерність роботи з лялькою» - словесний (лекція, пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (вправи, практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1.2. Специфічні особливості використання маски у театрі ляльок	Підготувати доповідь з одним із обраних аспектів використання театральної маски в історії	Доповідь	10
1.3. Тренажні вправи для створення пластичного образу	Оволодіння принципом існування актора в масці (хода, повороти, жести, оцінки)	Практичний показ	10
1.4. Робота з маскою з різними принципами керування	Техніка різних принципів керування маскою	Практичний показ	10
1.5. Етюдна робота	Етюди на взаємодію актора з маскою	Практичний показ	10

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Виконано всі поставлені викладачем завдання із теоретичного дослідження, якісно проведено роботу із літературним матеріалом та джерелами, витримано послідовність викладеного матеріалу. Відмінне та методично вірне виконання практичних завдань, повне врахування попередніх рекомендацій викладача, демонстрація навичок і фіксація зауважень викладача у роботі над матеріалом.	8-10
Поставлені викладачем завдань із теоретичного дослідження виконано частково, матеріал викладено непослідовно, продемонстровано слабе розуміння термінології. Виконання практичних завдань на недостатньому рівні, слабе врахування рекомендацій викладача, проблеми у роботі із	4-7

виконавцями, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. Практичну і теоретичну роботу не виконано.	0-3

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль 60 %

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Має розвинуті особисті обдарування та інтелект, чітку громадянську позицію, може критично оцінювати позитивні і негативні сторони своїх досягнень. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом. Здатен до самостійної підготовки, де постійно удосконалює свою майстерність.	53-60
Студент правильно, логічно відтворює навчальний матеріал минулого уроку, вміє вільно орієнтуватись та апелювати професійними поняттями та термінами. Володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. При освоєнні нового навчального матеріалу, викладеного на уроці, сприймає його повністю, самостійно осмислює, здатний виконувати практичні завдання в запропонованих обставинах у світлі особистої уяви і фантазії. Виконує практичну роботу із незначними помилками і деякими зауваженнями.	43-52
Студент фрагментарно розуміє основний поточний навчальний матеріал, але не може самостійно розібрати, зробити висновки, робить поверхневий аналіз. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	37-42
Студент виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу, може відтворити лише окремі фрагментарні знання, допускає принципові помилки. Не вміє викласти програмний матеріал. Працює безініціативно, не володіє професійною термінологією.	23-36
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-22

Підсумковий (семестровий) контроль 40%

Критерії оцінювання при підсумковому контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент вільно володіє узагальненими, систематизованими знаннями з теорії і демонструє практичний програмний матеріал. Показує високий рівень творчого та професійного виконання, демонструючи при цьому	37-40

повну емоційну віддачу, образне бачення, розвинуту фантазію та уяву, вільне володіння темпоритмом.	
Студент володіє спеціальними навичками у техніці керування лялькою. Демонструє практичну роботу із незначними помилками.	31-36
Студент фрагментарно демонструє основний поточний навчальний матеріал. Здатний до відтворення практичного матеріалу, дотримуючись спрощеної техніки керування лялькою.	25-30
Студент не володіє професійною термінологією, виявляє відсутність або менше половини основних знань програмного матеріалу. Практичні навички на рівні розпізнавання. Практичну роботу не завершено.	15-25
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.	0-14

8. Розподіл балів

2 курс / IV семестр Тема 1. Маска:

За результатами поточного контролю та самостійна роботи												Сума балів
Т 1.2.	Т 1.3.	Т 1.4.	Т 1.5.									
20	20	20	40									100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бендацці Джаннальберто. Світова історія анімації. Книга перша. Київ. 2020 р. 384 с.
2. Бучма О.Є. Сучасна планшетна лялька як трансформація старовинної ляльки бунраку: до проблеми професійно-творчого опанування / О. Є. Бучма // Мистецтвознавчі записки. 2014. Вип. 25. С. 215-222.
3. Бучма О. Є. Теорія «надмаріонетки» Гордона Крега як виражальний засіб театру ляльок. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 39. С. 235-238
4. Виходцевський В. О. Технологія виготовлення театральної ляльки : навч. посібник. Київ-Львів: 2011. 160 с.
5. Єфремов С. Монолог із лялькою як спеціальний тренаж у вихованні лялькаря. Київ, 2011.
6. Мельник І. І. Моноакт у системі виховання актора театру ляльок, наукове видання. Методичні рекомендації. Київ: ТОВ «Видавництво «Сталь», 2019. 20 с.
7. Неупокоев Р. В. Онтологія мистецтва ігрової ляльки як культурне втілення специфічних засобів виразності//Збірник наукових праць. Науковий вісник КНУТКіТ//К.: 2018. Вип. 23. 234 с.
8. Сільченко Т. І. Освоєння театральної ляльки відкритого типу» : метод. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2023. 114 с. фото.

Додаткова:

9. Бучма О. Є. Новітні акторські технології сучасного театру ляльок як чинник трансформаційних процесів художньої культури: дис... канд. Мистецтвознавства: спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ, НАКККіМ, 2015. 191 с.
10. Інюточкин А. А. Основы игры актёра с куклой [программа] / А. А. Инюточкин, С. Я. Фесенко. Київ: МКУ, Н-МКУЗ, 1983. 16 с Музеї світу. [EP]. URL: <http://muzei-mira.com/>

- 11.Станіславський К. Робота актора над собою. Ч. 1 та 2. Щоденник учня. Київ: Мистецтво, 1953 р. 344 с. <http://um.co.ua/1/1-1/1-103732.html>
- 12.Invitation to BUNRAKU. History of Bunraku. URL:
<http://www2.ntj.jac.go.jp/unesco/bunraku/en/doll/index.html>
- 13.Miuki Mikado. Виртуальна Японія. URL:
<http://miuki.info/2011/02/yaponskij-tradicionnyj-kukolnyj-teatr-bunraku/>
- 14.Tillis S. (1992). Toward an aesthetics of the puppet : puppetry as a theatrical art. New York, NY : Greenwood Press, 181 p.